

Fra: Pål Mitsem <mitsem@mitsem.no>
Sendt: tirsdag 18. desember 2018 16.46
Til: 'debatt@aftenbladet.no'
Emne: VIKINGTIDEN OG SLAGET I HAFRSFJORD

Vikingtiden og slaget i Hafrsfjord

Da jeg kom til Stavanger fra London i 1974 (etter oppvekst i Norges eldste by) var jeg veldig bevisst på at Norge ble samlet til ett rike ved slaget i Hafrsfjord i 872. Jeg visste ikke at 1100-årsdagen for samlingen var feiret på Ytraberget 17. juni 1972 med deltagelse av Kong Olav og kronprinsparet, som nå er kongeparet. Jeg visste heller ikke at man skulle få noe som het Internet, og at NRK's reportasje fra feiringen i 1972 skulle bli tilgjengelig her (mitsem-blogg.com/Rikssamlingsstedet). Se gjerne de store og flotte områder som feiringen da skjedde på!

Jeg ble vel etterhvert klar over at folk i Rogaland kanskje ikke var bevisst den verdi og de muligheter (og forpliktelser) som lå i Rikssamlingsstedet, og det ble ofte et tema for leserbrev i Aftenbladet. Jeg syntes nok likevel det var litt overdrevet at leserbrev om Rikssamlingsstedet m.m. av redaktøren ble nektet inntatt underhenvisning til at «Verken for meg, Aftenbladet eller Aftenbladets lesere kan det herske noen som helst tvil om hva du mener om disse sakene.»

Da Aftenbladet tilsynelatende begynte en kampanje for et sagasenter (og Rikssamlingssted) i Møllebukta, og da Ragnar Kvadsheim uttalte i NRK/Rogalands morgensendinger 21. november 2018 at Slaget i Hafrsfjord fant sted i Møllebukta, ba jeg NRK reise saken om et Rikssamlingssted på Ytraberget der Slaget i Hafrsfjord ble avsluttet. Svaret var: «Når ikkje solaordføraren sjølv tykkjer det blir begått ein urett her, men at han derimot ser dette som ein moglegheit for at eit slikt senter blir realisert i regionen, ser eg liten grunn til å problematisere det ytterlegare.»

Selv om Aftenbladet uttrykkelig har reservert seg mot å gi meg «tilsvarsrett», må jeg få lov å komme med en replikk til det relativt intense kronikkordskiftet om Hafrsfjord i avisen 1., 7. og 14. desember 2018 mellom Torgrim Titlestad, Håkan Peterson og Sigvald Grøsfjeld.

Torgrim Titlestad tar til orde for et nasjonalt kultur- og historiesenter ved Hafrsfjord. Det er jeg helt enig i. Det blir for meg umulig å tenke på et slikt senter, hvis man ikke har plass for en permanent scene, med parkeringsmuligheter og områder for museum og det man ellers forventer på et kultur- og historiesenter. Møllebukta har, meg bekjent, ikke noen direkte tilknytning til Slaget i Hafrsfjord, og tilfredsstillende ikke de krav som må stilles til et kultur- og historiesenter. Det er lett nok å lage tegninger der man inntar områder som er eiet av andre.

Ekspropriasjonerstatningene vil bli skyhøye, og vil representere en klar begrensning i forhold til det man kan få till!

Ytraberget har plass til alt på områder som allerede eies av Sola kommune! Det er vel ikke noe som trumfer argumentet om at det faktisk var her slaget ble avsluttet. Store områder, som i dag er ubrukte, kan brukes til parkering. Her kan man knytte det hele sammen, med et stort vikingtidsmuseum inne i Ytraberget og arkeologisk utgravning av borgruinen på toppen av Ytraberget. Hvis den ikke er Jomsborg, så er den i alle fall en samtidig norsk parallell, som kan vise seg å være en diamant når og hvis arkeologisk utgravning skjer.

Torgrim Titlestad skal ha all ære for det han har utrettet for norsk historie, ikke minst gjennom utgivelse på godt norsk av viktige bøker som ellers har vært vanskelig tilgjengelige, som Fagerskinna, Flatøybok, Kongesagaene, Historia Rerum Norvegicarum (Historien om de norske konger), Slaget i Hafrsfjord, Erling Skjalgsson - Rygenes Konge, Norge blir et rike, Kampen om Nordvegen, Konge mellom jarlar, m.m.

Han var også leder for Hafrsfjordspillene, som ble oppført i Møllebukta i årene 2005 og 2006, med stor suksess. Tribunene var midlertidige. Forholdene var ikke ideelle. Tribunene var midlertidige. Fordi man ikke hadde noen brygge ved scenen måtte skalden Torbjørn Hornklove hoppe ut i vannet fra et vikingskip, med vann til armene, før han kunne vasse opp på scenen. Dessuten ville Stavanger kommunen flytte det hele til Lundsvågen på Hundvåg. Det dødsկыsset avsto Hafrsfjord-spillene fra.

20. desember 2007 foreslo Torgrim Titlestad og kultursjef Fred Roland i Sola kommune å flytte det hele til det naturlige amfi som Indraberget danner mot Ytraberget. Det var et meget godt forslag, som jeg har fremmet så godt jeg har kunnet senere, så godt, sier Aftenbladets redaktør at det er kjent for alle! Her kan man få permanente tribuner for 5000 tilskuere, og scenen kan få en brygge ut i vannet.

Stiklestad er egentlig bare sted der man tok livet av en konge, i et slag som bare kunne ha én utgang. Det er på Ytraberget man kan lage det fremste historiske minnesmerke i Norge.

Pål Mitsem, Randaberg

Hafrsfjordspillene vil til Sola

GOD Plass: Torgrim Tilstad, styreleder for Hafrsfjordspillene, og Fred Roland, kultursjef i Sola, viser fram marken på vei ut til Yraberget. - Perfekt plass for Hafrsfjordspillene, mener Tilstad.

HAFRSFJORD-SPILLENE

STIFTELSE: 2005 med Torgrim Tilstad som styreleder

TYPE: Festival med vekt på historisk opera, litt til Ragnkongen. Vånglandsby med underholdning og demonstrasjoner. Seminare: Vångskip. Historisk gull-sjunde.

NESTE PRESIDENT: Overten «light» og Einride»-Jun 2009.

STED: I Møllebukta hotell, Sola skiftet for 2009.

HARALD HÅRFAGRE

STIFTELSE: Musikkorpslet Harald Hårfagre ble etablert første gang sommeren 2007. Selveig Nessja styreleder

TYPE: Opprinnelig planlagt som folkeorkestret. Nå kalles det moderne musikkorps.

NESTE PRESIDENT: Harald Hårfagre sommeren 2008.

STED: Møllebukta.

■ Sola kommune positiv til forespørsel ■ Urfremføring med Eir Inderhaug i 2009

Hafrsfjordspillene ønsker å flytte fra Møllebukta til Indraberget i Sola. Det legges opp til ny opera med Eir Inderhaug i hovedrollen.

Eirik Espedal Storhaug
Knut E. Weidhelt
Egil Schmidt

INDRABERGET: Sola kommune har svært positivt på Hafrsfjordspillenes forespørsel om å slå seg ned på Indraberget like utenfor Yraberget. Mens ordfører Håkon Kjør understreker at mer avklaring er nødvendig før politisk behandling.

- I Møllebukta ble det fryktelig dyrt med stillaser, scene og orkesterhus. Vi ønsker å flytte til noe permanent, men det gikk ikke. Nå håper vi å få til rimeligere og kanskje permanente løsninger på Indraberget, sier Torgrim Tilstad, styreleder for selskabet Hafrsfjordspillene.

UTSATT ETT ÅR: Tilstad er svært godt fornøyd med den store marken på Indraberget som ligger ned mot Hafrsfjord.

Hafrsfjordspillene hadde egentlig planlagt oppvisning av «Iriden» og «Einride» sommeren 2008.

- Omvisningen var så sikker at vi måtte utsatte produksjonen

ett år. Vi fikk avslag fra Stavanger 2008, og behandling i kulturretaten tar tid, forklarer Tilstad.

KOLLEGER: - Nå kommer dere samme år som musikkorpslet «Harald Hårfagre». Blir det ikke usørlig konkurranse?

- Vi ønsker det ikke slik, men ble nødt til å utsatte. Nå er Hafrsfjordspillene og Harald Hårfagres to forskjellige ting. Vi har en stor festival med mange arrangement rundt om historisk opera, Harald Hårfagres er et moderne musikkorps. Jeg mener det er plass for begge, sier Tilstad.

NY HARALD HÅRFAGRE: Det blir utveksling av «Iriden» og «Einride», skrevet av Knut Weidhelt, kunstnerisk leder i Stavanger Operakorps. «Iriden» er dannet av Erling Gjølvsen og skal spilles av Eir Inderhaug. «Einride» er sønn av Einar Timbarhøje og spilles av

enda større festival enn tidligere. Det planlegges viking landsby med vikingbyttip, minst ti vikingskip, arrangement for skolebarn, historisk seminar, vikingatvåk, fortellertid, historisk godpølse og festivalmatros. Ismaert er «Norsant» treff. Det inviteres gjester fra Kiev i ut til Liverpool og Reykjavik i vest.

NY HARALD HÅRFAGRE: Det blir utveksling av «Iriden» og «Einride», skrevet av Knut Weidhelt, kunstnerisk leder i Stavanger Operakorps. «Iriden» er dannet av Erling Gjølvsen og skal spilles av Eir Inderhaug. «Einride» er sønn av Einar Timbarhøje og spilles av

Det er plass for to spill i 2009.

Torgrim Tilstad

Paul Ottar Haga. Kjøp av spelet er innkjøpt av Norsk kulturråd.

Knud Weidhelt jobber også med en libretto om Harald Hårfagre, men denne er ikke ferdig.

- Er det ikke viktig at det kommer to spill om Harald Hårfagre?

- Vi begynte med Harald Hårfagre i 2005, for selskabet Harald Hårfagre, og har planlagt en historisk opera. Erling Gjølvsen «Harald Hårfagre», som ble spilt i sommer, er et moderne spill. Det oppleves helt annerledes, men det var mange som trodde det var Hafrsfjordspillene da de spilte i Møllebukta i sommer. Forklarer Torgrim Tilstad.